

INLACE!

Stedenband Groningen - San Carlos

Jaargang 20 - nummer 2 - oktober 2017

Het kanaal van
Nicaragua

pagina

3

Culturele
ontmoetingen

pagina

7

Microkredietstage
in San Carlos

pagina

14

Gemeentelijke verkiezingen in Nicaragua

Op zondag 5 november kunnen de Nicaraguanen weer naar de stembus. Het betreft verkiezingen voor nieuwe raadsleden en burgemeesters in de 153 gemeenten die het land telt.

In San Carlos doen de volgende partijen mee:

- PLC: Liberaal Constitutionele Partij
- FSLN: Sandinistisch Front voor Nationale Bevrijding
- PC: Conservatieve Partij
- APRE: Alliantie voor de Republiek
- PLI: Onafhankelijke Liberale Partij
- PRD: Partij voor Democratisch Herstel
- CXL: Burgers voor de Vrijheid

Van deze partijen heeft de *PC* alleen kandidaten op de lijst staan voor de gemeenteraad en niet voor de (loco)burgemeesterspost. De *ALN* (Nicaraguaanse Liberale Alliantie), die in meerdere gemeenten meedoet, doet in San Carlos niet mee. Voor de (loco)burgemeesterspost bestaan alle 'kandidaat-paren' telkens uit één man en één vrouw.

In de afgelopen jaren zagen we dat de verkiezingen meestal een nek-aan-nek-race zijn tussen de kandidaten van de *FSLN* en

de *PLC*. San Carlos-stad is overwegend sandinistisch, het platteland vooral liberaal. Of de uitslag ook dit jaar maar een klein verschil tussen de beide partijen laat zien, zullen we moeten afwachten.

De huidige burgemeester van San Carlos, Jhonny Gutiérrez, en zijn locoburgemeester Digna Áviles zijn ook dit jaar in onze zusterstad de kandidaten namens de *FSLN*. Als zij winnen, dan gaan zij hun derde termijn in.

In de periode van 10 tot en met 28 januari 2018 zal de overdracht en inauguratie van de gekozen gemeenteraadsleden en burgemeesters plaatsvinden.

Bij de laatste verkiezingen in 2012 won de *FSLN* in 134 van de 153 gemeenten, inclusief de hoofdstad Managua. Bij velen rees toen de vraag of de verkiezingen wel eerlijk waren verlopen. De OEA (Organisatie van Amerikaanse Staten) is van plan 120 observatoren naar Nicaragua te sturen voor de verkiezingen.

Vacature penningmeester Stedenband Groningen - San Carlos

Stedenband Groningen-San Carlos is per direct op zoek naar een PENNINGMEESTER (m/v).

De Stedenband ontvangt een exploitatiesubsidie van de Gemeente Groningen. Hiervan worden de organisatiekosten van de stichting betaald, waaronder het salaris van de betaalde kracht (Hoofd Bureau, 24 uur per week). Alle activiteiten en projecten worden door derden gefinancierd (donaties, verkoop, wervingsacties, subsidieaanvragen etcetera.).

Het penningmeesterschap is een vrijwillige functie. De penningmeester is lid van het bestuur van de Stedenband. Op dit moment bestaat het bestuur uit 6 personen. Elk bestuurslid heeft een inhoudelijke portefeuille.

Wat verwachten we van de penningmeester?

In algemene zin beheert de penningmeester de financiën van de stichting, is verantwoordelijk voor de boekhouding en de financiële transacties (gezamenlijk met het Hoofd Bureau), adviseert het bestuur over het financieel beheer en belastingzaken en stelt de begroting, de kwartaalcijfers, het financieel halfjaarverslag en het financieel jaarverslag op.

Daarnaast verwachten we:

- Kennis van en affiniteit met het maken van begrotingen, kwartaalcijfers en (half)jaarcijfers. Boekhoudkundig inzicht strekt tot aanbeveling.
- Controle van de boekhouding die het Hoofd Bureau bijhoudt incl. controle van projectverantwoordingen die het Hoofd Bureau en de portefeuillehouders opstellen.
- Het toetsen van begrotingen van projecten en activiteiten aan de Stedenbandbegroting.
- Het bewaken van de uitgaven van de Stedenband, algemeen en op projectniveau.
- Het maandelijks betalen van het salaris van het Hoofd Bureau en de daarbij horende sociale lasten (belasting, pensioen etc.) en de vrijwilligersvergoeding van onze liaison in San Carlos.
- Invoer van alle financiële transacties van de Stedenband in de boekhouding.

- De Stedenband dient vóór 1 oktober haar begroting te presenteren aan de subsidiegever (Gemeente Groningen) incl. de realisatie van het eerste half jaar, en vóór 1 april de begroting voor het komende jaar. De penningmeester stelt deze stukken op en legt deze ter goedkeuring voor aan het bestuur van de Stedenband. De begrotingsinformatie wordt door de portefeuillehouders en het Hoofd Bureau aangeleverd. Dit is nadrukkelijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Het, in samenwerking met het Hoofd Bureau, bespreken van de conceptjaarcijfers met de kascommissie van de Stedenband. Hiervoor zijn meestal één tot twee bijeenkomsten nodig (overdag).
- Het onderhouden van de contacten met het administratiekantoor.

Tijdsinvestering

1. Het bijwonen van de bestuursvergaderingen die circa 1 x per 5 weken plaatsvinden (op dinsdagavond). Deze duren circa 2,5 uur.
2. Het bijhouden van de boekhouding op basis van afschriften en financiële bewijzen die het Hoofd Bureau opstuurt.
3. Circa 4 x per jaar overleg voeren met het Hoofd Bureau. Een overleg duurt gemiddeld 1,5 uur.
4. Het voorbereiden en bijwonen van het overleg met de kascommissie over de jaarcijfers. Dit overleg vindt voor half maart plaats en duurt gemiddeld 2 uur. Het overleg vindt plaats onder werktijd. De kascommissie bestaat uit twee ambtenaren op het gebied van financiën.
5. Daarnaast wordt het zeer gewaardeerd dat de penningmeester aanwezig is bij projectinhoudelijke vergaderingen, activiteiten en werkbezoeken van de Stedenband in Groningen.

Meer informatie? Neem dan contact op met Anjo Grakist via ajgrakist@gmail.com of (06) 46 17 76 55. Sollicitatiebrieven of -mails kunnen naar sancarlos@groningen.nl.

Het kanaal van Nicaragua - Aflevering 3

In deze derde, en voorlopig laatste aflevering gaan we het hebben over de ontwikkelingen in de 21e eeuw. Waar in de eerste aflevering onze eigen koning Willem I (1772-1843) nog een belangrijke rol had gespeeld, en in de tweede aflevering, die zich grotendeels tijdens de 20e eeuw afspeelde, het zwaartepunt bij de VS was komen te liggen, zien we dat nu het accent naar China gaat verschuiven. Daar waar de Amerikanen de oude Europeanen de deur hadden gewezen, lijken het nu de Chinezen te zijn die, zelfs in 'de achtertuin van Amerika', de lakens gaan uitdelen.

Door: Hub Hermans

Nadat de VS in de jaren twintig en veertig van de 20e eeuw bij twee studies naar de haalbaarheid van een Nicaragua-kanaal nog een leidende rol hadden gespeeld, worden er in de jaren negentig, onder het presidentschap van Violeta Barrios de Chamorro, plannen gemaakt waarbij voor de eerste keer Nicaragua zelf de financiering regelt, zonder bemoeienis van buitenaf. Dat waren interessante plannen, want dwongen tot écht nadenken over zin en onzin van kanalenbouw.

De eerste optie was verrassend genoeg een zogenaamd 'droog' kanaal: een spoorlijn tussen een haven met op- en overslagmogelijkheden aan de Pacifische kust en een andere diepzeehaven aan de Caraïbische kust. De tweede optie was een echt 'nat' kanaal, maar nu van gigantische proporties, zodat ook containerschepen die te groot waren voor het Panamakanaal, deze route konden kiezen. De derde optie was een kanaal van beperkte proporties, met oog voor lokale belangen en voor milieu; het zogenaamde 'Eco' kanaal. Deze derde optie, hoe interessant ook, werd als eerste terzijde geschoven. De tweede optie werd ook al snel afgevoerd, en wel vooral omdat men vond dat de berekeningen niet klopten en de begroting onvoldoende uitgewerkt was. Daarbij heeft Nederland indirect misschien nog een rol gespeeld, want de Nicaraguaanse regering verzocht het Delftse onderzoeksinstituut Deltares de haalbaarheid van de plannen te onderzoeken en aan te geven waar de mogelijke knelpunten lagen. Welnu, de schepen moesten via de sluizen een hoogteverschil zien te overwinnen van ca. 31 meter om vanaf de Atlantische Oceaan via het hoger gelegen Nicaraguameer naar de Pacific te komen. Dat kon, maar was en bleef wel een groot probleem...

Tekenend voor de veranderende tijden in de jaren negentig was dat de 'droge' optie de meeste aandacht kreeg, en als enige voldoende investeerders leek te trekken. Sterker nog, er waren twee elkaar beconcurrerende consortia, met onderling slechts licht afwijkende plannen, die met de eer wilden gaan strijken. Het eerste consortium was CINN (Interoceanisch Kanaal van Nicaragua); een consortium dat gedragen werd door investeerders en aandeelhouders uit België, Canada, China, Duitsland, Engeland en de VS. De route ging van Monkey Point (aan de Caraïbische kust), noordelijk om het Meer van Nicaragua heen, naar Pie de Gigante aan de Pacifische kust. Het

andere consortium, SIT-Global (Globaal Intermodaal Transport Systeem) was in handen van vooral Nicaraguaanse investeerders, en week qua uitvoering licht af van het CINN plan, namelijk door een wat langere electro-dieselspoorlijn, waar met lagere snelheden op gereden werd, en die aan zou landen bij Corinto, een meer noordelijk gelegen Pacifische havenplaats. Ondanks dat dit 'Nicaraguaanse' SIT-Global-plan, dat door het sandinistische bewind van destijds werd gedragen, goedkoper was, en iets zorgvuldiger omging met de milieuaspecten, kreeg het CINN-plan toch alle aandacht. Dit internationaal consortium kreeg alras de steun van de latere president Alemán, en ook van het leger. Zowel de president als het leger waren financieel betrokken bij dit plan. Voor de haalbaarheidsstudie deed men opnieuw een beroep op het eerder genoemde onderzoeksinstituut Deltares en op het Rotterdamse Europe Containers Terminal (ETC). Het interessante van de 'droge' optie was natuurlijk dat (in beide gevallen) het kanaal niet per se de twee oevers met elkaar hoefde te verbinden, want het ging er immers om dat het achterland met de kust verbonden werd, en vandaaruit het overzeese achterland open zou liggen. Veel meer details over al deze plannen zijn te vinden in het ook in de tweede aflevering aangehaalde boek van JanGeert van der Post (2014).

Maar hoe verschillend en/of gelijkend deze drie opties ook waren in hun mengeling van idealisme, ondernemingszin en grootheidswaan, ze werden uiteindelijk alle drie terzijde geschoven ten faveure een groot 'nieuw' plan van het Chinese consortium HKND, eigendom van de Xinwei telecomtycoon Wang Jing. 'Nieuw' staat hier tussen aanhalingstekens, want duidelijk is wel dat dit plan, dat in 2013 bij wet door het Nicaraguaanse parlement werd goedgekeurd, zwaar leunt op het voorwerk dat in eerdere decennia al verricht was. Sterker nog, het hield bewust rekening met de kritiek die elk van die plannen had opgeleverd. Maar ook in andere opzichten lijkt de geschiedenis zich te gaan herhalen. Het onafhankelijke Belgische Nieuwsmagazine MO* liet in juli 2015, bij monde van Alma De Walsche weten dat Lautaro Sandino, de ambassadeur van Nicaragua in Brussel, de aanleg van het kanaal zag als 'een tweede revolutie'. Niet alleen kon Nicaragua er wel bij varen omdat de aanleg zou zorgen voor 250.000 nieuwe banen en voor 8 à 10% economische groei, die het land uit de armoede kon helpen, maar de hele wereldhandel zou er profijt van trekken. >>

Het gaat dan ook om een gigantische onderneming die een jaar of tien moet duren: met zijn 280 km. wordt het kanaal ruim drie keer zo lang als het Panamakanaal en minimaal twee keer zo diep. Om het te graven moet 4.5 miljard m³ grond afgegraven worden (hetgeen volgens De Walsche de grootste grondverplaatsing ter aarde ooit zou betekenen). In totaal schat men dat ongeveer 7.000 gezinnen getroffen gaan worden. Alles bij elkaar gaat het om zo'n 30.000 mensen, die een nieuwe woonplaats zullen moeten gaan zoeken.

Terwijl het nieuwe Panamakanaal schepen tot 150 TEU aan kan (Twenty Feet Equivalent Unit; de rekeneenheid voor de inhoud van containerschepen), moet het Nicaraguakanaal schepen tot 250 TEU aan kunnen. De kosten van aanleg bedragen 50 miljard dollar, hetgeen ongeveer het vijfvoudige is van het bnp van Nicaragua. In lijn met de eerdere projecten staat het kanaal niet op zich, maar wordt het gekoppeld aan andere megaprojecten zoals de aanleg van twee diepzeehavens aan weerszijden, een oliepijplijn, meer dan 5.600 km. nieuwe wegen, spoorverbindingen, twee bruggen (om het nu 'doorsneden' Nicaragua weer met elkaar te verbinden), een nieuwe internationale luchthaven, een vrijhandelszone en voorzieningen voor grootschalig toerisme. Kortom, een super ambitieus project waarmee zowel de Nicaraguanse regering als de Chinese zakenman Wang Jing voortvarend aan de slag gingen.

De route van het nieuwe kanaal met de bijbehorende andere projecten. Bron: www.scientificamerican.com

Toen in maart 2012 het project eenmaal was goedgekeurd en in aangepaste vorm (bij Wet 840) in juni 2013 werd bekrachtigd, verwierf het consortium van Jing, de HKND-groep (Hong Kong Nicaragua Canal Development Investment Co. Limited) een flinke landstrook in concessie voor de duur van 50 jaar, met een optie op verlenging met nog eens 50 jaar. Alvorens van start te kunnen gaan moest nog gewacht worden op verder haalbaarheidsonderzoek en op een milieueffectrapportage. Voor het haalbaarheidsonderzoek werden tal van bureaus ingeschakeld uit landen als België, Australië en de VS. Uit Nederland waren daar, behalve het eerder genoemde Deltares, ook Ecorys en Royal Haskoning DHV bij betrokken. Zelfs werd vanuit Nederland in 2014 een handelsmissie naar Nicaragua gestuurd voor bedrijven in de watersector die mogelijk interesse hadden in het kanaal...

Voor wat betreft de milieueffectrapportage werd een opdracht gegund aan de Environmental Resources Management Group

Inc. (ERM), met hoofdkantoor in Londen. Op 31 mei 2015 publiceert ERM een lijvig rapport, bestaande uit 14 delen, waarvan de samenvatting alleen al meer dan 100 bladzijden beslaat. Het rapport maakt een keuze voor route nummer vier (van Brito bij Rivas aan de Pacifische kust tot aan Punta Gorda bij Bluefields). Het eindrapport verhaalt omstandig van de grote problemen die onderzocht zijn, zoals die met het meer van Nicaragua, waar men kampt met grote hoogteverschillen, maar ook met de noodzaak om diepe geulen te trekken. Verder zijn er de uiteenlopende gevolgen van de instroom van zout water, niet in de laatste plaats voor de drinkwatervoorziening. Een ander groot probleem dat gesignaleerd wordt is dat van de ontbossing, maar het belangrijkste probleem wordt toch wel gevormd door de opzet van inspraakprocedures, niet in de laatste plaats onder de mensen die zullen moeten verhuizen vanwege de aanleg van het kanaal.

Maar in de tussentijd werd er ook door andere geïnteresseerden, zoals lokale milieugroepen en diverse NGO's onderzoek gedaan naar de gevolgen van de aanleg. Uit die hoek komen er steeds meer signalen dat delen van de lokale bevolking, en dan vooral in de onmiddellijke nabijheid van het aan te leggen kanaal, grote bezwaren hebben die in toenemende mate ook door anderen gedeeld worden. Die bezwaren hebben vanzelfsprekend met het verlies van huis en haard te maken (ook al 'treft' de kanaalzone geen dichtbevolkte gebieden), maar vooral ook met de grootschaligheid van het project, de effecten op het milieu en de onzekere toekomst. Al die bezwaren worden misschien wel het best verwoord door het Centro Humboldt, een NGO in Nicaragua. In het rapport van september 2014 wijst het Centro Humboldt op het feit dat het land door het kanaal feitelijk in tweeën wordt gedeeld, maar dat behalve door de aanleg van een of twee bruggen, niet wordt ingegaan op de aanzienlijke gevolgen van die tweedeling voor de lokale bevolking, zowel op het sociale als het economische vlak. In werkelijkheid is het in concessie gegeven gebied wel meer dan 'een landstrook' want bijna een derde deel van het Nicaraguanse grondgebied. Verder zijn de inheemse bevolkingsgroepen niet echt in de plannen gekend, terwijl het wel om hun familieleden, hun gronden, hun inkomsten en hun natuurlijke hulpbronnen gaat. Diezelfde bevolkingsgroepen hebben weinig zicht op de mogelijke ecologische gevolgen van de kanaalaanleg, maar vrezen het ergste. Het meer van Nicaragua (ook Cocibolca-meer geheten), waar het kanaal dwars doorheen gaat, is het een na grootste zoetwaterbekken van Latijns Amerika, maar dreigt door de toevoer van zout water brak te worden, waardoor de kwaliteit van het drinkwater en de visstand ernstig gevaar lopen. De landbouw en veeteeltgebieden en de oerwouden die deel uitmaken van de concessiezone zullen van karakter veranderen, hetgeen onvoorziene gevolgen kan hebben voor klimaat, milieu en (oorspronkelijke) bewoners. In het concessiegebied liggen zeven natuurgebieden, twee biologische reservaten, en een internationaal erkend Ramsargebied [Ramsar is een internationale overeenkomst betreffende watergebieden die van internationale betekenis zijn, waarbij het belang als habitat voor watervogels voorop staat, red.]. Kortom, veel onzekerheid.

Zo sprak de eerder geciteerde Alma De Walsche ook met Víctor Campos, onderdirecteur van het Centro Humboldt. De heer Campos wees erop dat de bewoners nauwelijks tijd voor inspraak hadden gekregen. Ook al maakte volgens hem slechts 15 à 30% van de bevolking zich zorgen over de ecologische gevolgen van de aanleg van het kanaal, toch waren er, gedurende de korte inspraaktermijn zeker 37 protestdemonstraties geweest en had de lokale bevolking 60.000 protestbrieven overhandigd aan president Ortega. Extra nijpend voor de lokale bevolking is dat de HKND als concessiehouder (zonder dat er overigens ooit sprake was van enige vorm van openbare aanbesteding) voor de komende 100 jaar alle zeggenschap heeft gekregen over de grond, het water, de bebouwde leefomgeving, de infrastructuur, de natuurlijke hulpbronnen enz. Kortom, de bewoners van ongeveer 1/3 deel van Nicaragua zijn geheel en al aan de grillen van de HKND overgeleverd waar het (bijvoorbeeld) de onteigening van grond en bedrijven en de vergoedingen daarvoor, of het in stand houden van scholen en gezondheidscentra betreft.

Terwijl de regering, gesteund door veel Nicaraguanen in de stedelijke gebieden de uitkomst van het eerder genoemde ERM-rapport toejuichen en als aanmoediging zien om over te gaan tot aanleg, zien veel anderen, en met name in de plattelandsgebieden, toch vooral de nadelen zoals die door het Centro Humboldt verwoord werden. Ondertussen wijst de HKND erop dat de meeste nadelen waarvan dat rapport spreekt juist ondervangen worden. Zo wordt de bestaande en dreigende ontbossing van grote delen van Nicaragua (door verbranding en houtkap door lokale boeren) tegengegaan door grootscheepse herbebossing rond het nieuwe kanaal. En zo wordt de huidige, verslechterende waterkwaliteit van het Nicaraguameer tegengegaan door die herbebossing en door andere milieumaatregelen. Verder moeten weliswaar bijna 7.000 gezinnen wijken voor het water, maar daar zijn slechts 25 inheemse families bij, terwijl aan de ander kant het hele project werk oplevert voor maar liefst 250.000 bewoners via (in)directe banen, zo zegt de regering.

Presentatie van de studie over de sociale impact en de milieu impact van het kanaal. Bron: [El Nuevo Diario](http://ElNuevoDiario.com), 6 november 2015.

Hier lijkt sprake van een zekere patstelling, maar ondertussen verschenen er ook andere zwarte wolken aan de hemel, zoals bijvoorbeeld de grote Chinese beurscrisis van juli 2015, waarbij het vermogen van Wang Jing zomaar slonk met 90%. Vanaf eind 2015 wordt alles ineens onduidelijk, want hoewel zowel van Chinese als van Nicaraguanse zijde nog steeds wordt verzekerd dat alles volgens plan verloopt, zijn er sedertdien weinig signalen om dat te bevestigen. Nadat in december 2014 nog met veel vertoon de werkzaamheden van start gingen bij de kuststad Brito, aan de Pacifische kust, waar wegen geschikt gemaakt moesten worden voor zwaar transport en waar een havencomplex aangelegd moest worden, werd het eind 2015 plotseling stil, heel stil...

Demonstratie tegen de aanleg van het kanaal. Bron: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-31936549>

Dat het zo stil werd kan inderdaad met problemen rond de financiering te maken hebben; en dan niet alleen van Chinese kant, maar ook van andere kanten. Behalve China en Nicaragua zelf zijn er bij dit gigantische project veel internationale geldschietters betrokken. Een van de grote geldschietters was altijd Venezuela. Maar, zoals bekend, krijgt Nicaragua als ALBA-land (een samenwerking tussen 'revolutionaire' regimes uit landen als Venezuela, Cuba, Ecuador, Bolivia, Suriname en Dominica) steeds minder financiële steun van die kant, en wel om de simpele reden dat het met Venezuela zelf (o.a. in economisch opzicht) niet zo best gaat. Verder zijn andere geldstromen rond het project regelmatig in opspraak gekomen, nu eens omdat de herkomst van de gelden onduidelijk is, of omdat belasting wordt ontdoken of omdat andere internationale afspraken worden geschonden. Ook Nederland is daarbij betrokken. Kennisbureau SOMO wijst erop dat Nederland al jaren toestaat dat bedenkelijke landen en bedrijven hier belastingvoordeel genieten, bijvoorbeeld via brievenbusfirma's. Zo sprak Anneke Stoffelen (de Volkskrant 15-8-2016) met de Nicaraguanse milieuvocante Mónica López Baltodano, die op uitnodiging van de NGO Both ENDS in Nederland was, en haar vertelde dat van de zestien brievenbusmaatschappijen die de HKND had opgericht t.b.v. het kanaalproject, er maar liefst zeven in Amsterdam gevestigd waren. De Nicaraguanse advocate beklagde zich erover dat zij tijdens haar bezoek aan Nederland wel met een vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken kon spreken, maar dat ze aan de Zuidas, waar al die kantoren van de brievenbusmaatschappijen zitten, niet te woord werd gestaan. >>

Van de financier Wang Jing is sedertdien ook weinig vernomen, maar gezien de enorme voor- en nadelen die er aan de uitvoering van het plan kleven, houdt de kanaaldiscussie de gemoederen in Nicaragua voorlopig nog wel even bezig. De Nicaraguaanse Commissie voor de Ontwikkeling van het Kanaal blijft doorgaan met de inspraakprocedures, ook al komen er steeds meer bewijzen dat de regels die hiervoor internationaal zijn ingesteld (Free, Prior and Informed Consent) regelmatig aan de laars worden gelapt. FPIC houdt in dat lokale gemeenschappen inspraak hebben in projecten op hun territorium, zonder onder druk te worden gezet (*free*), voordat het project begint (*prior*) en op basis van juiste informatie (*informed*). Maar een onderzoeksrapport van Amnesty International (3 augustus 2017) toont aan dat de Wet 840 (van 13 juni 2013) onrechtmatig tot stand kwam en dat ook sedertdien de informatievoorziening gekleurd is, dat mensen onder druk worden gezet of omgekocht, en dat de machine ondertussen lijkt (!) voort te denderen. Zo laat *La Voz de Sandino* aan het begin van 2017 (27 januari) weten dat de kanaalwerken zeker doorgaan, en in de tweede helft van dat jaar zullen starten.

Gewacht moet worden op verdere studies naar de positionering van de haven de haven bij Brito aan de Pacifische kust en naar de bodemwerking bij de sluiscomplexen aan de Caraïbische kust, maar dat er verder geen belemmeringen zijn. En ook de officiële regeringswoordvoerder inzake kanaalkwesties, Telémaco Talavera laat op 9 augustus 2017, via *Radio La Primerísima* van Managua opnieuw weten dat alles gewoon doorgaat, en dat men momenteel druk bezig is met de verwerking van de 26 vervolgstudies die voortvloeiden uit de milieueffectrapportage van twee jaar eerder. Die studies worden verricht, zo zegt hij 'niet door Chinese ondernemingen, maar door de meest gekwalificeerde bedrijven ter wereld.' Er moeten ook geen conclusies getrokken worden uit het feit dat Wang Jing zich de laatste twee jaar niet meer in Nicaragua heeft laten zien, want wie nu komen zijn de echte specialisten, 'en als de heer Wang Jing hier regelmatig kwam dan zou men zeggen dat hij zich het land aan het toe eigenen was.'

Kaart van de gemeenschappen die door de aanleg van het kanaal getroffen zullen worden. Bron: www.es.amnesty.org

Maar toch... Niet alleen geldgebrek, ook een vulkaanuitbarsting, een aardbeving, een politieke aardverschuiving of ander (on) natuurlijk geweld kunnen zomaar een einde maken aan de Nicaraguaanse droom of nachtmerrie van 'het grote kanaal'.

En dat is niet denkbeeldig in het licht van de toch al zo rijke geschiedenis van dit kleurrijke land. In San Carlos zelf lijkt de discussie tussen voor- en tegenstanders van de aanleg nog niet echt op gang gekomen te zijn. Hierbij speelt natuurlijk een rol dat de voorgestelde route ver ten noorden van San Carlos ligt, maar toch zullen de veranderingen die de eventuele aanleg teweegbrengen in het Meer van Nicaragua, zeker ook gevolgen hebben voor de Río San Juan, en dus ook voor de waterstand en -kwaliteit in San Carlos zelf.

Bibliografie

De Walsche, Alma, 'Nicaragua's gedroomde kanaal', MO* 26 juli 2015.

Gracie, Carrie, 'Wang Jing: The man behind the Nicaragua canal project', BBC News, 18 maart 2015: <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-31936549>.

Jarquín, Leyla, 'Al final lograremos un impacto positivo', El Nuevo Diario, 12-11-2015.

Mons, Steven, 'Nicaraguakanaal. Rode meesterzet of witte olifant?' Geografie, juni 2014: 5-10.

Post, Jan Geert van der, El largo y sinuoso camino. Razones por las que no ha sido construido el canal de Nicaragua, IHNCA-UCA 2014.

Stoffelen, Anneke, 'Nederland faciliteert omstreden Nicaraguaans bouwproject', de Volkskrant, 15 augustus 2016.

Veen, Sytze van der, Groot-Nederland en Groot-Colombia. De droom van Willem I, Uitgeverij Verloren, Hilversum 2015.

Amnesty-rapport Danger: Rights for Sale. The Interoceanic Grand Canal Project in Nicaragua and the Erosion of Human Rights, 3 augustus 2017: <https://www.amnesty.org/en/documents/amr43/6515/2017/en/>.

Both ENDS, 'Nicaragua-kanaal' in: <http://www.bothends.org/nl/story/17/Nicaragua-kanaal>.

Centro Humboldt, Social and Environmental Assessment of the Selected Route for the Construction of the Grand Interoceanic Canal through Nicaragua, september 2014.

Radio La Primerísima, 'Vocero del canal asegura que siguen estudios del proyecto', 9-8-2017.

Redacción Central, La Voz de Sandino, 'Obras del Gran Canal de Nicaragua comenzarán a partir de la segunda mitad de 2017', 27-01-2017.

Minispecial - Culturele ontmoetingen

Twee dagen in het teken van Nicaragua op International School Groningen

Door: Jil Molenaar

Jil Molenaar, studente Human Sciences aan de University College in Londen, meldde zich begin dit jaar bij de Stedenband met de vraag of ze een klus voor ons kon doen in haar lange zomerperiode. Zelf bracht ze haar middelbareschooltijd door aan de International School Groningen (ISG), de internationale tak van het Maartenscollege in Haren. Het idee om daar gastlessen over Nicaragua en de Stedenband aan te bieden, was daarom snel geboren. ISG reageerde enthousiast en bood ons de mogelijkheid om twee dagen geheel in het teken van Nicaragua te zetten. Jil ontwikkelde een mooi compact Engelstalig lesprogramma en paste waar nodig onze lespakketten aan zodat ze ook voor middelbare scholieren geschikt waren. Op 12 en 13 juli vond het project plaats en maakten leerlingen tussen de 11 en 16 jaar oud kennis met de Stedenband en de thema's waarmee zij zich bezighoudt.

De aftrap van het project op 12 juli werd verzorgd door coördinator Muriël Duindam, die de leerlingen en leraren vertelde over San Carlos en de activiteiten van de Stedenband. Vervolgens werden de leerlingen opgesplitst in hun leerjaren en volgden zij onder begeleiding van eigen docenten hun eerste les in het teken van Nicaragua. De jongere kinderen ontvingen een brief zogenaamd geschreven door het Nicaraguaanse jongetje Juan, die hen vertelt over zijn dagelijkse routine en waarin ook het thema kinderarbeid aan bod komt. Vervolgens leerden leerlingen naar aanleiding van deze brief over de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Sustainable Development Goals*), en werden zij aangemoedigd deze doelen in de context van het leven van Juan te zien. De oudere leerlingen volgden online een les waarin zij kennismaakten met de kleurrijke geschiedenis van Nicaragua, ter voorbereiding van de literatuurles die zij de dag erna zouden volgen.

Na de pauze kregen alle leerjaren gezamenlijk een schilderles waarin de Nicaraguaanse primitieve schilderij centraal stond. Ook deze les werd weer ingeluid met een 'brief uit Nicaragua', dit keer geschreven door het meisje Sofia uit San Carlos. De leerlingen kregen daarna de tijd hun eigen schilderij in Nicaraguaanse stijl te schilderen. Er zaten prachtige resultaten tussen en

de schilderij werd de volgende ochtend opgehangen om de gangen van de school op te vrolijkten.

De tweede dag van het project werd het programma verzorgd door gastsprekers van de Stedenband. Voorzitter van de Stedenband Hub Hermans gaf aan de twee oudere groepen een boeiende les literatuurgeschiedenis, waarin gefocust werd op Nicaraguaanse poëzie. Hub begon zijn les met het typerende Nicaraguaanse spreekwoord 'hier is iedereen dichter, tot bewijs van het tegendeel'. De leerlingen kregen vervolgens een inkijkje in de belangrijke rol die poëzie speelt in de Nicaraguaanse cultuur. De leerlingen schreven zelf ook gedichten binnen één van de thema's die tijdens het project aan bod waren gekomen. De gedichten van twee leerlingen zijn te lezen op pagina 10 van deze [Enlace!](#).

Suzanne Kloosterman -Vennix van waterschap Noorderzijlvest verzorgde voor de jongere leerlingen een interactieve les over het belang van water en de problematiek die hierbij in landen als Nicaragua komt kijken. Zij speelde ook verder in op de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, aangezien doelstelling nummer 6 over schoon water en sanitaire voorzieningen gaat. Door haar persoonlijke ervaringen met San Carlos kon zij boeiend en tastbaar over dit onderwerp vertellen. Na haar korte presentatie, afgewisseld met filmpjes, staken de leerlingen zelf de handen uit de mouwen om hun eigen 'waterzuiveringsinstallatie' te maken! Vol enthousiasme klierden de kinderen met zand, grind en watten om modderig water (zo goed als) schoon te filteren.

Het dreamteam *Fetzen de Groot* en *Sanne Smid* gaf ten slotte een workshop over seksuele diversiteit. Fetzen werkt bij de GGD en is portefeuillehouder mensenrechten (LGBT en Huiselijk Geweld) voor de Stedenband en Sanne werkt bij het Discriminatie Meldpunt Groningen. Met behulp van verschillende interactieve opdrachtjes wisten zij een waardevol gesprek op gang te brengen over (seksuele) diversiteit in de Nicaraguaanse setting en in het algemeen. Het feit dat de leerlingen op de ISG uit verschillende landen en culturen afkomstig zijn maakte de workshop alleen maar interessanter en erg leerzaam voor beide partijen.

Tussen de gastlessen door gingen de leerlingen onder begeleiding van eigen leraren ook nog aan de slag met werkbladen aangeleverd door de Stedenband. Hierin kwamen de thema's eten & drinken, onderwijs, en machocultuur aan bod. Naar aanleiding van de culturele verschillen die hieruit naar voren kwamen maakten de leerlingen mindmaps in de vorm van twee overlappende cirkels, waarin zij de verschillen en overeenkomsten tussen hun eigen en de Nicaraguaanse cultuur verwerkten.

Op de volgende pagina's is een sfeerimpressie te vinden.

Minispecial - Culturele ontmoetingen

De algemene introductie is voor alle klassen tegelijk in de gymzaal van de school.

Na de algemene introductie werkt elke klas met de eigen docent aan een opdracht.

Suzanne (links, achterin) en Jil (rechts, achterin) maken met leerlingen het teken van 'global citizenship' (wereldburgerschap).

Eén van de schilderwerken die tijdens de eerste lesdag werd gemaakt.

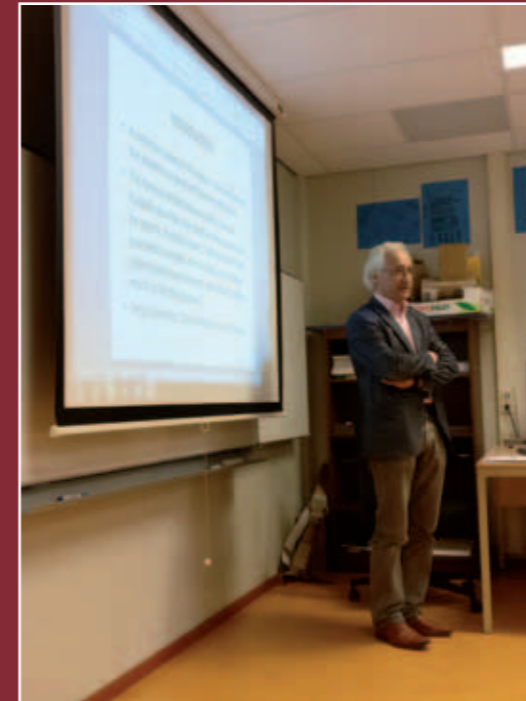
San Carlos Project
Thursday

9.00 - 10.10	10.10 - 10.40	10.40 - 11.50	11.50 - 13.00
MYP1 Hub - Nicaraguan Literature Room 75	Break	MYP4 Hub - Nicaraguan Literature Room 79	MYP4 Poetry writing Room 79
MYP2 Suzanne - Water and sanitation Room 77	Break	MYP1 Suzanne - Water and sanitation Room 77	MYP1 Presentations Room 77
MYP3 Fátzen & Sanna Sexual Diversity Room 80	Break	MYP3 Fátzen & Sanna Sexual Diversity Room 80	MYP3 Presentations Room 80
MYP2 Room 76 Cultural diversity lesson	Break	MYP2 Room 76 Cultural diversity lesson	MYP2 Room 76 presentations
MYP3 Cultural diversity lesson Room 74	Break	MYP3 Cultural diversity lesson Room 74	MYP3 Poetry writing Room 74

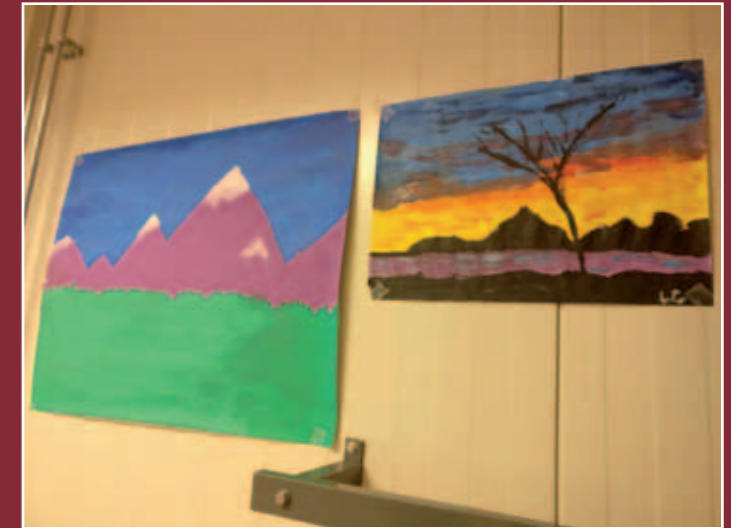
Het rooster voor dag twee hangt in de hal.

Met een fles, zand, watten en steentjes kun je zelf een waterzuivering bouwen.

Hub Hermans vertelt over de rijke poëziegeschiedenis van Nicaragua.

De schilderijen die tijdens de eerste dag worden gemaakt, tonen verschillende kanten van Nicaragua.

Minispecial - Culturele ontmoetingen

Op deze pagina een selectie van de gedichten geschreven door ISG-leerlingen naar aanleiding van de literatuurles van Hub Hermans. Het was leuk om te zien hoe het brede scala aan thema's dat gedurende de twee dagen aan bod was gekomen terugkwam in het werk van de leerlingen. Zo verraste het ons hoeveel leerlingen de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in Nicaragua als thema voor hun gedichten kozen - blijkbaar was dit onderwerp erg blijven hangen. Ook de roerige geschiedenis van Nicaragua kwam in veel gedichten naar voren.

Nicaragua

A country full of unrealistic colours
Of poets, art and revolution
That wanted life, light and trust
To be strong and sincere

Art with mesmerizing colours
Inspired by surreal nature
Painted by the people
That witnessed all these wonders

And a revolution to save the country
Violently fought against the dictatorship
Consumed in filth and greed
And the people like soldiers
Shattered, tortured and ready to fight

Democracy fulfilled
The nature and people blooming again
Like the malinche tree in spring

Luzanna Kardzis

A mother's dream

She stood on her tiptoes, she looked up to the sky
Her lips were trembling, her eyes were dry
She was sad, she was upset
She was mad, she saw a threat
She turned to her husband, to which she thought she belonged
She turned to her son, whose ex-girlfriend mothered his child
Lastly, she turned to her daughter, who they can never afford to send to high school
She looked at the television
With pretty women in smart clothes

What is out there in the sky?
Are there nicer people living nearby?
Is there a safe place for her daughter?
With a good school, where she need not to fear
People taking her to dark alleys, where she'll shed a tear
Where she'll have everything that she holds dear
Maybe her future will be bright and fully of clarity
The door opened, she counted to three
One
Two
Three
The door slammed, her husband is here

Maria Tanasia P. Cintasari

Dichtershoek - Gioconda Belli

Nadat de eerste twee afleveringen van deze serie gewijd waren aan de grote nationale dichter Rubén Darío (1867-1916), nu aandacht voor een representant van de jongere generatie dichters.

Door: Hub Hermans

Nou ja, 'jonger': Gioconda Belli is van 1948 (!), maar toch geldt ze als een vertegenwoordiger van de eigentijdse Nicaraguaanse poëzie. Je zou kunnen zeggen dat ná de grote Darío en na de vertegenwoordigers van de (post)avant-garde poëzie in de jaren twintig en dertig (waartoe grote namen behoren als José Coronel Urtecho, Joaquín Pasos en Pablo Antonio Cuadra) de 'generatie van veertig' Nicaragua opnieuw een baanbrekende positie verschaft binnen de Latijns-Amerikaanse poëzie. Tot die generatie behoren Ernesto Mejía Sánchez, Carlos Ernesto Martínez Rivas en (de vooral ook in het westen bekende) Ernesto Cardenal. De generatie van de Ernesto's dus. De generatie van de jaren '50 waaert breed uit en die van de jaren '60 en '70 zo mogelijk nog breder, in de richting van anti-poëzie en van proza-poëzie, maar wat bij deze generatie vooral opvalt is de reflectie op de politieke situatie (Somoza en de VS, met name). Deze lijn zet zich voort in de 'generatie van tachtig' waarvan de leden grote bekendheid gingen genieten, mede omdat ze veelvuldig publiceerden in tijdschriften en in (supplementen) van landelijke en lokale kranten. Onder hen vervulden drie vrouwen een vooraanstaande rol, Gioconda Belli, Daisy Zamora en Rosario Murillo.

Gioconda Belli

Bron: <https://polisfmires.blogspot.nl/2016/09/>

Gioconda Belli werd in een welgesteld gezin geboren. Zelf zegt ze daarover in een min of meer autobiografisch boek *Het land onder mijn huid, kroniek van liefde en oorlog* (2001):

“Twee dingen die ik niet zelf bepaalde, bepaalden mijn leven: het land waar ik geboren werd en het geslacht waarmee ik ter wereld kwam. Misschien omdat mijn moeder mijn drang om ter wereld te komen aanvoelde toen ze een baseballwedstrijd bezocht in het Somoza-stadion in Managua, werd de warmte van menigten mensen mij heel eigen. Misschien komt daar mijn angst voor eenzaamheid vandaan, mijn liefde voor mannen, en mijn verlangen om biologische of huishoudelijke grenzen te overschrijden, en net zoveel plaats in te nemen in de wereld als zij doen.”
(vert.: HH)

En inderdaad, haar conditie als vrouw en als Nicaraguaanse hebben haar persoonlijke leven, zowel als haar politieke opvattingen grotendeels bepaald. Voor haar eerste dichtbundel *Sobre la grama* (Over het gras, 1972) krijgt ze de Universidad de León-prijs, en wordt daarmee een van de jonge, grote beloften van de Nicaraguaanse poëzie. En meteen in deze eerste bundel is haar vrouw-zijn een belangrijk, zo niet het belangrijkste item. Maar ook de politiek roept: twee jaar eerder was ze al toegetreden tot het FSLN en neemt ze binnen Sandinistische gelederen deel aan een succesvolle gijzeling, en later ook aan guerrilla-activiteiten. Op grond daarvan wordt ze in 1975 gearresteerd, maar weet ze te ontsnappen naar Costa Rica, om later in Mexico in ballingschap te gaan. Daar schrijft ze haar tweede dichtbundel *Línea de fuego* (Vuurlinie, 1978), waarvoor ze in Cuba (samen met de Nicaraguaans/ Salvadoreense dichteres Claribel Alegria) de Casa de las Américas-prijs krijgt. Haar naam als strijdbaar dichter is nu definitief gevestigd.

In een recent interview met de Spaanse krant *El País* (22 juni 2017) laat Gioconda Belli weten dat poëzie in haar land iets van alledag is:

‘Poëzie is zo populair dat we in tijden van de revolutie vaak tegen elkaar zeiden dat, als we gedichten konden inruilen voor deviezen, we dan een geweldig rijk land waren: Nicaragua leeft van de verbeelding: het is een arm land dat zich steeds opnieuw heeft moeten uitvinden, en de poëzie hoort zo bij de dagelijkse dingen dat bij poëziefestivals zelfs honden op de eerste rij gaan zitten’...
(vert.: HH)

Na de triomf van 19 juli 1979 vervulde Belli diverse functies binnen de Sandinistische regering, maar reeds in 1986 trok zij zich terug om nieuwe dichtbundels, en nu ook romans te gaan schrijven. Het gedicht ‘Anoche’ (afgedrukt op de volgende pagina) verscheen in de bundel *De la costilla de Eva* (Uit Eva's rib, 1986). De titel is veelzeggend: de vrouw mag dan volgens de Bijbel uit Adams rib geschapen zijn, volgens Belli schept zij zelf gedichten die ontleend zijn aan Eva's rib. Eva, de vrouw, is het actieve subject geworden, en de man, die schattige man, heeft niet door dat alles niet langer om hem draait. Ook voor wie het gedicht voor het eerst leest moge duidelijk zijn dat de sprekende persoon een vrouw is: >>

Anoche

Anoche tan solo
parecías un combatiente desnudo
saltando sobre arrecifes de sombras
Yo desde mi puesto de observación
en la llanura
te veía esgrimir tus armas
y violento hundirte en mí
Abría los ojos
y todavía estabas como herrero
martillando el yunque de la chispa
hasta que mi sexo explotó como granada
y nos morimos los dos entre charneles de luna.

Vertaling: Daniël Billiet en Bart Vonck in: Gioconda Belli, *Uit de kromme rib van de wereld*
Pablo Nerudafonds, Brugge 1989, blz. 55

Boekomslag: De la costilla de Eva.
Bron: Amazon.com

Door het omdraaien van de traditionele mannelijke rol (hij die observeert, jaagt en verover) toont Belli zich in dit gedicht daadwerkelijk revolutionair. De man is een krijger, een smid, een geweldenaar, maar de vrouwelijke sprekende 'Ik' wacht hem op, laat hem zijn ding doen en geniet met hem van dat spel. Wat minder duidelijk is, althans in het Nederlands, is dat hij alleen staat. Het Spaanse bijwoord 'solo' betekent behalve 'slechts', ook 'alleen', maar verwijst vanwege de uitgang op -o uitsluitend naar de man. Hij is alleen; hij is een soort aap die op de rots zit 'springend over schaduwrichels', en zich in de nacht klaar maakt voor de sprong, terwijl zij hem opwacht 'in de vlakte' (= op haar bed). In vers 7 wil hij zich 'in mij storten', wat erg actief lijkt, maar in het Spaans staat er 'hundirte en mí', hetgeen je ook kunt vertalen als 'in mij verzinken', wat duidt op een actievrije rol van het vrouwelijke 'Ik'.

Gisterenavond

1 Gisterenavond alleen
2 scheen je een naakte krijger
3 springend over schaduwrichels.
4 Ik vanuit mijn wachtpost
5 in de vlakte
6 zag je je wapens wetten
7 en je gewelddadig in mij storten.
8 Ik opende de ogen
9 nog was je als smid
10 doende op het aambeeld de vonk te smeden
11 tot mijn geslacht als een granaat ontplofte
12 en wij samen stierven tussen munten van maan.

Ook jammer is dat de vertaler gemeend heeft interpunctie aan te moeten brengen (vers 1-3, 4-7 en 8-12) waardoor mijns inziens de vaart uit de zo fraai opgebouwde erotische climax gehaald wordt. Want daar waar de vrouwelijke 'Ik' hem zijn wapens ziet wetten (vers 6) en hij de vonk aan het smeden is (vers 10) ontploft alras haar geslacht als een granaat. Die gradatie is hier essentieel, en verdient het niet geremd te worden door kunstmatig pauzes (punten).

Opnieuw jammer is het dat de vertaling minder krachtig en dubbelzinnig is dan het Spaanse origineel, want 'granada' betekent behalve het martiale 'granaat' ook granaatappel, hetgeen een fraaie verschuiving inhoudt van de mannelijke vorm (een granaat), via de mannelijk/vrouwelijke uitbarsting van genot (de ontplofte granaat) naar een verbeelding van het vrouwelijke geslacht (de granaatappel). Een soort drietrapsraket dus, en dat allemaal dank zij het simpele gebruik van het zelfstandig naamwoord 'granada'. Maar ook de laatste dichtregel is behoorlijk rijk, want maakt duidelijk dat de vrouw ook hier aan haar trekken is gekomen, en dat 'de kleine dood', zoals het orgasme vaak genoemd wordt, niet alleen gereserveerd wordt voor de man, maar zeker ook voor de vrouw. Sterker nog, 'de kleine dood' staat in de literatuur vaak voor de man die vreest door het orgasme zichzelf te verliezen; de controle over zijn leven kwijt te raken. In deze slotregel benadrukt de sprekende 'Ik' dat zij dit samen zullen doen. 'Munten van maan' allittereert wel lekker, maar is onnodig duister. 'Charneles' verwijst naar vleselijke geneugten, terwijl de 'luna' mijns inziens naar de 'maan' van García Lorca verwijst, die in zijn poëzie de rol van het heimelijke, spannende en het verbodene vervult. In plaats van 'tussen munten van maan' zou ik het dan ook liever hebben over 'smikkelend van de maan'. Het gaat immers om het in elkaar opgaan; in elkaar verdwijnen; de ander verorberen. De man pleegt dat enger te vinden dan de vrouw.

Gioconda Belli en Ernesto Cardenal.

Bron: <http://newmexicomercury.com/blog/foto-door-Margaret-Randall>

In een ander gedicht van Belli 'Manual para conducir' (Rij-instructies) stelt de vrouwelijke 'Ik' de man daarom enigszins op zijn gemak: 'Hombre. Hombrecito mío. /Te doy mi palabra./ No te mataré.' De vertaling van deze drie verzen luidt: 'Man, mannetje van me. Ik geef je mijn woord. Dood maak ik je niet.'

Behalve deze duidelijk erotische lading, en het vanzelfsprekende opeisen van de gelijkheid der seksen (wat in Latijns-Amerikaanse culturen minder vanzelfsprekend is dan in sommige andere culturen), is het gedicht ook een duidelijke illustratie van de relatie oorlog en liefde (denk aan de eerder genoemde titel van haar autobiografie, waarin ze de jaren van de revolutie beschrijft:

21 november Pubquiz

Het is intussen een blijvertje aan het worden, onze Stedenband Pubquiz! Daarom organiseren we op dinsdag 21 november onze tweede editie van dit jaar.

Zin om team *Amnesia*, de winnaar van de vorige quiz, uit te dagen? Doe dan mee en vorm een team van maximaal 5 personen. Verzin een goede naam en meld je aan! Dat kan via sancarlos@ groningen.nl

Tijd: 20.00 - 23.00 uur

Locatie: Plaza Danza, Boterdiep 20A, Groningen
Ingang is in de kleine steeg.

Entree: € 3,00 per persoon. Meer mag ook. We besteden het inleggeld namelijk aan onze projecten! Contant te betalen op de avond zelf.

De quiz is voor iedereen toegankelijk.
Je hoeft geen Stedenbanden- of Nicaraguadeskundige te zijn!

Kroniek van liefde en oorlog). De wapens van de guerrillero/-a zijn, behalve de wapens van de strijd voor een betere wereld, ook de wapens van de geliefden. De ontploffing aan het slot duidt niet alleen op het einde van de strijd en de dreigende dood, maar ook op de triomf van de liefde, het orgasme. Met gebruikmaking van de traditioneel mannelijke elementen van strijd en verovering, weet Belli daar een zodanige draai aan te geven dat de vrouw, als gelijke, die wapens op haar eigen manier kan gebruiken en genieten.

Nawoord: Het werk van Gioconda Belli is in veel talen vertaald en internationaal veelvuldig herdrukt en bekroond. Uit haar drie huwelijken kreeg ze vier kinderen. Sedert 1994 woont ze beurtelings in Managua en in Los Angeles, want Nicaragua kan ze niet loslaten. Evenals andere bekende Nicaraguaanse schrijvers als Ernesto Cardenal en Sergio Ramírez nam ze politiek afstand van Ortega, en verleende ze steun aan het *Movimiento Renovador Sandinista*, om zich vervolgens met Cardenal en 25 andere intellectuelen en politici aan te sluiten bij de Ortega-kritische "Groep van '27". In een volgende Dichtershoek zal opnieuw aandacht aan Belli besteed worden, maar dan aan een gedicht uit deze latere periode. <<

Microkredietstage in San Carlos

Op 5 juli 2017 vertrokken Layla Menge en Elke Veenman, twee studenten van de Rijksuniversiteit Groningen, naar San Carlos om stage te lopen bij de organisatie ASODELCO. Zij waren de eerste studenten van de Summerschool-pilot die we met de Faculteit Economie en Bedrijfskunde uitvoerden. Layla en Elke deden onderzoek naar de microkredietprogramma's van ASODELCO, waaronder het programma *Emprende Mujer* van de Stedenband. Hoe was het voor Layla en Elke om in onze zusterstad aan het werk te zijn?

Door: Elke Veenman en Layla Menge

Deze zomer startten we enthousiast met ons project in San Carlos. We wisten vanaf het begin dat het om een project over microfinanciering zou gaan. Verder wisten we vooraf niet goed wat ons te wachten stond, want Nicaragua is zo'n andere wereld dan Nederland! De busrit van Managua naar San Carlos was ons eerste avontuur. Een reis van ongeveer zeven uur in een oude Amerikaanse bus met open ramen, waar bij iedere stop mensen binnen kwamen om etenswaren en/of drinken te verkopen. Een hele andere ervaring als je de netjes georganiseerde connexion bussen in Nederland gewend bent. Hoewel het erg chaotisch en ook vies leek, waren de mensen erg behulpzaam als je bijvoorbeeld om de weg vroeg.

Aangekomen in San Carlos werden we begroet door Nohemí en Aida Luz van ASODELCO en naar ons gastgezin gebracht. Omdat nagenoeg niemand Engels sprak, moesten wij vanaf dat moment Spaans praten. Omdat ons Spaans niet perfect is en het Nicaraguaanse Spaans toch wel anders is, viel het niet altijd mee om alles en iedereen goed te begrijpen.

De volgende dag ontmoetten we zes andere studenten uit Baskenland (Noord-Spanje), zij begonnen ook net met een zomerstage bij ASODELCO. Het eerste weekend in San Carlos zijn we direct met z'n allen de omgeving van San Carlos gaan verkennen. Zo gingen we op zaterdag naar El Castillo en zagen we prachtige natuur en jungle rond de rivier de San Juan. We zagen apen, toekans, verschillende soorten vogels en ook kaaimannen.

De week daarna begonnen we echt met het werk bij ASODELCO. Eerst moesten we duidelijk krijgen wat ASODELCO precies van ons verwachtte en hoe wij het project zouden gaan invullen en gaan organiseren. Daarnaast waren we druk bezig met de dagelijkse opstart bezigheden: wifi verbinding maken, de mensen van ASODELCO leren kennen en de werkplek voor de studenten inrichten.

We kregen veel informatie over de microkredietprogramma's van ASODELCO, waarbij een totaal van circa 450 mensen kredieten ontvangen, lopend van ongeveer 300\$ tot 2000\$. Het werd onze taak om er achter te komen wat de ontvangers van het programma vonden, of het hen had geholpen en hoe hun

Elke (l) en Layla voor het kantoor van ASODELCO.

bedrijf precies in elkaar zat. Dit was voor ons van belang, omdat wij een onderzoek deden naar de tevredenheid over ASODELCO, de sociaal- economische impact van de kredietprogramma's van ASODELCO en de verschillende businessmodellen van de bedrijven die een microkrediet ontvingen.

In de eerste week bezochten we een klein dorpje genaamd Melchorita. Een gemeenschap dat nog geen geïnstalleerde waterleidingen heeft. Geen stromend water! Hoe kun je daar mee leven? Dit soort dingen opent je ogen en laat zien hoe goed wij het in Europa hebben. In Melchorita hebben we vrouwen die een klein boerenbedrijf hebben, opgezet met behulp van het *Emprende Mujer* programma, geïnterviewd, zoals bijvoorbeeld de eigenaresse van een bedrijfje die maïs, bonen en rijst verbouwt (de voedingsmiddelen die veel gegeten worden in Nicaragua).

Het team van ASODELCO met de Groningse en Baskische studenten.

Onze eerste indruk na een week Nicaragua was: wauw, wat een verschillen met Nederland: een andere werkwijze en een hele andere manier van ondernemen, vochtig en warm weer met veel regen, rijst met bonen... maar wát een aardige mensen en prachtige natuur.

In de weken die volgden gingen we verder met interviewen en probeerden we alle ins en outs van het ondernemerschap in en rondom San Carlos te ontdekken. Door met ondernemers te praten, hebben we geprobeerd nieuwe businesskansen te signaleren en te zien of de Nederlandse businesskennis Nicaraguaanse ondernemers zou kunnen helpen. Daarnaast probeerden we te kijken hoe ASODELCO haar service zou kunnen verbeteren, hoe ze de ondernemers beter kan ondersteunen en hoe de sociale impact op de bevolking kan worden vergroot.

We waren verrast over het feit dat het project redelijk goed georganiseerd was. Vaak verwacht je van een project in een ontwikkelingsland dat alles niet zo goed loopt en dat je te maken krijgt met obstakels waar je in Nederland nooit echt last van zal hebben:

doet internet het, valt de stroom vaak uit etc. We moesten wel veel vragen stellen om zaken duidelijk te krijgen, maar er was altijd een antwoord en de mensen van ASODELCO hielpen ons erg goed met ons onderzoek. Ze vertelden ons hoe het kredietprogramma in zijn werk ging en hoe we contact zouden kunnen krijgen met mensen die krediet ontvingen. Op die manier kon ASODELCO voor ons een afspraak inplannen met ontvangers van het krediet en konden wij hen interviewen voor ons onderzoek. Hierdoor hebben wij erg veel geleerd van ASODELCO en de Nicaraguaanse manier van werken.

Dit kon ook omgekeerd en de medewerkers van ASODELCO waren erg nieuwsgierig naar de programma's en modellen die wij aan de RuG hebben geleerd. Zo hebben wij verschillende onderzoeksinstrumenten en programma's die we gebruikten voor ons onderzoek uitgelegd. We deelden onze kennis over het gebruik van het programma 'Qualtrics', een online survey tool dat gemakkelijk is te gebruiken om vragenlijsten te analyseren. Daarnaast legden we het gebruik van het 'business model canvas' uit, een eenvoudig hulpmiddel om te brainstormen over een bedrijf en om het bedrijf overzichtelijk in kaart te brengen.

Na vier weken van vragen, lezen en werken hebben we een eindpresentatie gegeven waarin we de opgedane bevindingen deelden met ASODELCO en enkele vrouwen van het microkredietprogramma *Emprende Mujer*.

We hadden een geweldige ervaring in San Carlos. Leven in een gastgezin, het eten van lokale maaltijden en werken in een tropisch klimaat: de 4 weken vlogen om!

Meer weten over ASODELCO? Bezoek de website: www.asodelco.org <<

caro@helderenhelder.nl grafisch ontwerper

► www.helderenhelder.nl

Een impressie uit het leven in Nicaragua

Martijn liep in 2017 coschappen in San Carlos. In zijn 'impressie' neemt hij ons mee op een 34-uursdienst, die alle coassistenten, basisartsen en specialisten-in-opleiding in Nicaragua elke vierde dag draaien. Zijn bijdrage zal voor velen wat heftiger zijn dan we op deze plek gewend zijn.

Door: Martijn Brands

We plaatsten allebei daadkrachtig een arm onder haar klamme schouders en hielpen haar van het bed, terwijl er druppels helderrood bloed op de grond vielen. Het was één uur in de nacht en beiden hadden we er al achttien uur op zitten. Door de adrenaline merkten we er niets van. De vrouw kermde en zakte door haar knieën. Ik zette me schrap en pakte haar steviger vast. Met iets meer urgentie bewogen we ons voort. Weer liep er een straaltje bloed langs haar beide benen naar beneden.

Ik had haar zwaarder verwacht, met haar hooggespannen buik, maar nu ik zo dicht naast haar stond, bemerkte ik dat ze eigenlijk nog maar een meisje was. Klein, slank, maar desondanks was dit al haar tweede. Ik kan er nog steeds lastig aan wennen, die tienerzwangerschappen.

Achter ons vormde zich een spoor van bloed. Toen we de tweede deur bijna door waren, sloeg de vrouw een kreet en greep naar haar buik. Opnieuw gutste er een straal bloed over haar benen. Nog net kon ik mijn linkervoet van haar wegschuiven. Inwendig vervloekte ik mezelf waarom ik ooit had bedacht dat het handig was om suède schoenen te dragen in het ziekenhuis.

We hielpen haar op de - voor mij nog steeds vrij prehistorisch aanvoelende - bevallingsstoel. Haar voeten in de gespreide grepen. Ze mocht beginnen met persen. En dat deed ze. Ze probeerde het, iedereen zag het, maar het lukte haar niet om het op de juiste manier te doen. Alles werd geprobeerd om haar 'effectief' te laten persen. Maar het lukte haar niet. Het lukte gewoon niet.

Langzaam merkte ik dat de frustratie om zich heen begon te grijpen. De één bleef continu bemoedigend op haar inpraten, de ander werd een stuk gepikeerder in haar instructies. De vrouw lag al ruim een half uur in de stoel. Elke keer als het kruintje van het kind zich aan ons toonde, verspreidde een golf van hoop zich door de bevallingskamer. Maar keer op keer trok het hoofdje zich weer terug. Het was nog niet klaar voor de buitenwereld. Maar de buitenwereld wel voor het kind.

De vrouw lag er ondertussen al ruim een uur. De sfeer was rond-uit grimmig te noemen. Alles werd uit de kast gehaald. Maar dat kastje hier in Nicaragua is maar klein. Er werden dingen uitgehaald, die er bij ons in Nederland al tijden niet meer inliggen. Uiteindelijk, het was ondertussen drie uur 's nachts, zette ik weer een arm onder haar natte schouder. Ze was bevallen. Ze trilde. Het was niet goed gegaan. Ik wist het wel, zij nog niet. Het kon niet anders dan dat haar zoontje ernstige hersenschade had opgelopen tijdens de bevalling. Ze mocht hem echter nog niet zien. Morgenochtend pas.

Ik bracht haar naar haar bed. Nog even legde ik mijn hand op haar schouder. Terwijl ik terugliep naar de bevallingskamer, sloeg de moeheid toe. Twintig uur stond op de teller. Dit was het moment om even te gaan liggen. Ik kreeg het matras aangewezen dat in de bevallingskamer stond. Vermoeid legde ik het op de grond en plofte erop neer. Nog even realiseerde ik me dat ik nu lag in een bevallingskamer, op nog geen meter afstand van een plas bloed en vruchtwater, mijn witte jas als deken gebruikend. Toen viel ik in slaap.

iEnlace! is een uitgave van
Stedenband Groningen-San Carlos
Postbus 268, 9700 AG Groningen
Bezoekadres Harm Buitenplein 1
Open maandag t/m woensdag
T (050) 367 61 69
E sancarlos@groningen.nl

I www.groningensancarlos.nl
Twitter @GrunnSanCarlos
Linkedin-groep Stedenband
Groningen-San Carlos
Like us on Facebook
facebook.com/GrunnSanCarlos
Instagram [grunnsancarlos](https://instagram.com/grunnsancarlos)

IBAN NL77 INGB 0000 0580 95
Samenstelling en hoofdredactie
Muriël Duindam
Bijdragen Martijn Brands,
Muriël Duindam, Hub Hermans,
Layla Menge, Jil Molenaar, Elke
Veenman

Fotografie Martijn Brands,
Muriël Duindam, Layla Menge,
Jil Molenaar, Elke Veenman,
diverse internetbronnen
Opmaak Caro Helder
Ontwerp Maaïke de Laat
Oplage 700 stuks